

Asia: VN/13118/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi kotoutumisen edistämistä annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausunto säästöjen toteuttamistavoista

Hyvinvointialue ei kannata säästöjen toteuttamistapoja, koska ne eivät tuo tosiasiallisesti säästöjä vaan haastavat entisestään hyvinvointialueiden taloutta. Esitetyt säästöt ovat näennäisiä, koska hyvinvointialueen on joka tapauksessa tuotettava mainittuja palveluita asiakasryhmälle muiden lakien mukaisesti. Rahoituksen merkittävä vähennys tulee heikentämään kotoutujien palveluja, niiden kattavuutta ja näin olennaisesti heikentämään kotoutumisen onnistumista.

Lausunto laskennalliseen korvaukseen kohdistuvasta leikkauksesta (ml ns. korvausasetus)

Tulkittamisesta aiheutuvien kulujen sisällyttäminen laskennalliseen korvaukseen todellisten kulujen sijasta haastaa hyvinvointialueen taloutta, koska laskennalliseen korvaukseen arvioitu tulkittamiskorvausten osuus ei vastaa todellisen tulkittamisen tarpeen määrää, eikä ole näin ollen esitetystä muodostaan kannatettava. Tosiasiallisten tulkkauskuksennusten arvioiminen on mahdotonta, koska asiakkaiden määrää on vaikea ennakoida. Koska viranomaisilla on lakisääteinen velvoite hallintolain nojalla varmistaa, että henkilö ymmärtää häntä koskevat asiat, tullee tulkkien käyttö jatkumaan entisen kaltaisenä. Tulkin käyttö on myös kustannustehokkaampaa, koska se tehostaa palveluiden käyttöä ja nopeuttaa näin ollen parhaimmillaan kotoutumista. Mikäli vaikeassa taloudellisessa tilanteessa tulkittamista lähdetäisiin vähentämään tai rajaamaan, riskinä on väärinkäsitysten ja puolueellisuuden lisääntyminen, todellisen mielipiteen tai tahdon välittymättä jääminen, virheellisten päätösten lisääntyminen, tarpeiden mukaisten sosiaali- ja terveystaloudellisten palveluiden käytön heikentyminen sekä asiakkaiden ja työntekijöiden oikeusturvan vaarantuminen.

Hyvinvointialue vastustaa ehdotettua leikkausta toimeentulotuen korvausajan lyhentämisestä, joka ei tosiasiasissa tuo tavoiteltuja säästöjä. Hyvinvointialueilla ei ole juurikaan mahdollisuuksia vaikuttaa asiakasryhmän toimeentulotukiriippuvuuteen huomioiden haavoittuvassa asemassa olevan asiakasryhmän hyvin erilaiset valmiudet ja mahdollisuudet työllistyä erityisesti tässä vaikeassa työllistymistilanteessa, joka erityisesti maahanmuuttajien osalta on rakenteellinen ongelma.

Lausunto kumottaviksi esitetyistä pykälistä (normin purku)

Hyvinvointialueen näkökulmasta hallinnollisten velvoitteiden keventäminen helpottaa vain näennäisesti hyvinvointialueiden tilannetta, mutta se ei riitä kompensoimaan rahoituksen merkittävää vähennystä. Pyrkimys vähentää kuntien ja hyvinvointialueiden lakisääteisten tehtävien velvoittavuutta ja tehtävien päällekkäisyyttä on lähtökohtaisesti kannatettava, mutta rahoituksen merkittävällä vähentymisellä on väistämättä heikentäviä vaikutuksia paitsi kotoutujien palveluihin ja niiden kattavuuteen myös ennen kaikkea kotoutumisen onnistuneeseen edistämiseen. Lisäksi yksilötasoiset vaikutukset voivat olla merkittäviä. Heikko kieliosaaminen, heikko työmarkkina-asema, vähävaraisuus, syrjäytyminen jne. lisäävät asiakasryhmän palvelutarpeita ja pidentävät sosiaali- ja terveystalvelujen tarvetta.

Monialaisten osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointien ja monialaisten kotoutumissuunnitelmien velvoittavuuden poistaminen ei tosiasiaassa poista veloitteita laatia suunnitelmia, koska jo mm. sosiaalihuoltolaki asettaa lakisääteisiä veloitteita hyvinvointialueille suunnitelmien tekoon. Suunnitelmia tulee siis tehdä edelleen, mutta korvaukset tehdystä työstä vähenevät. Näin ollen todellisia säästöjä ei muodostu. Yhdessä arvioimalla ja suunnittelemalla tuettaisiin erityisesti kotoutuja-asiakkaiden oikea-aikaisten ja palvelutarpeidensa mukaisten palveluiden saatavuutta ja näin ollen onnistunutta kotoutumista. Huomattavana riskinä on se, ettei kunnissa tunnisteta asiakasryhmän moninaisia palvelutarpeita riittävän varhain, joka puolestaan voi aiheuttaa hyvinvointialueelle raskaampien ja pitkäkestoisempien palveluiden tarvetta jatkossa ja näin ollen kustannusten huomattavaa kasvua.

Lausunto kevennettävistä tehtävistä (normin purku)

Ei lausuttavaa

Pärnänen Heli
Pohjois-Savon hyvinvointialue - Työikäisten sosiaalipalveluiden
palveluyksikköjohtaja